

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ

Образац - 2

РЕПУБЛИКА СРПСКА
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Природно-математички факултет
Број: 19-1361/17
Датум: 30.05.2017. год
БАЊА ЛУЦА

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци

Датум именовања комисије: 12.10.2016.

Број одлуке: 19/3.2896/16

Састав комисије:

1. Грачан Мирко	Редовни професор	Друштвена географија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Географски факултет Универзитета у Београду	предсједник	Функција у комисији

2. Игор Зекановић	Ванредни професор	Регионална географија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци	члан	Функција у комисији

3. Живковић Миленко	Ванредни професор	Регионална географија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци	члан	Функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Дарко Јаков Брајушковић
2. Датум рођења: 04.06.1969. Мјесто и држава рођења : Подгорица, Црна Гора

II.1 Основне студије

Година уписа: 1989. Година завршетка: 1995. Просјечна оцјена током студија: 7.44

Универзитет: Универзитет Црне Горе

Факултет Филозофски факултет у Никшићу

Студијски програм: Историја- географија

Звање: Професор историје и географије

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: 2002. Година завршетка: 2006. Просјечна оцјена током студија: 9.33

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/ш: Природно-математички

Студијски програм: Географија

Звање: Магистар географских наука

Научна област: Регионална географија

Наслов завршног рада: Национални парк Биоградска гора – туристичко-географска прouчавања

II.3 Докторске студије

Година уписа: 2016.

Факултет: Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци

Студијски програм: Географија

Број ЕЦТС до сада остварених: _____ Просјечна оцјена током студија: _____

II.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија ¹
1.	Бранислав Стругар, Дарко Брајушковић и др. „Црна Гора на разгледницама“, Студио Стругар, Београд, 2001. год. (стр 96.)	Правилник о публиковању чл. 16)
<i>Кратак опис садржине:</i>		
Кроз фотографије приказане су природне и културно-материјалне вриједности Црне Горе. Сама монографија даје комплексан приказ и на упечатљив и слојевит начин представља Црну Гору.		
Овакав начин представљања неког простора је у овој монографији специфичан због стручно датих коментара, када су у питању географске и историјске специфичности Црне Горе, односно стручних коментара када је у питању природна и културна баштина. Ангажман Дарка Брајушковића и допринос на овом пројекту су стручни коментари у дијелу презентације природне баштине Црне Горе.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> <u>НЕ</u> <u>ДЈЕЛИМИЧНО</u>		

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
2.	Дарко Брајушковић, и др., „Туристичко-планинска карта Ђеласице и Комова“, Геокарта, Београд, 2002. год.	Картографска публикација националног значаја (Правилник о публиковању чл. 27)
<i>Кратак опис садржине:</i>		
Карта издата поводом „Међународне године планина“ у чијој изradi је кандидат учествовао као сарадник.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> <u>НЕ</u> <u>ДЈЕЛИМИЧНО</u>		

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
3.	Дарко Брајушковић, Горан Трбић „Биогеографски мотиви Националног парка „Биогрдаска гора“ у функцији развоја туризма“, Географско друштво Републике Српске, Гласник, Свеска 8, Бања	Стручни рад у часопису националног

¹ Категорија се односи на оне часописе и научне скупове који су категорисани у складу са Правилником о публиковању научних публикација („Службени гласник РС“, бр. 77/10) и Правилником о мјерилима за остваривање и финансирање Програма одржавања научних скупова („Службени гласник РС“, бр. 102/14).

	Лука, 2003,(стр. 113-120).	значаја (Правилник о публиковању.. чл.48/1)
<i>Кратак опис садржине:</i>		
У раду аутори анализирају биогеографске мотиве Националног парка „Биоградска гора“ и идентификују их као кључног фактора природне туристичке понуде, као и значај прашумског дијела Националног парка карактеристичном по разноврсном и богатом биљном и животињском свијету.		
Аутори наводе да планина Бјеласица представља јединствену биоеколошку лабораторију у природи са мноштвом флористичких врста и биљних заједница, где је детерминисано 86 врста дендофлоре. Повољни природни услови, нарочито геоморфолошки и флористички, условили су богату и разноврсну фауну.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> <u>НЕ</u> <u>ДЈЕЛИМИЧНО</u>		

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
4.	М. Радовић, С. Меденица, „Колашин - одрживи развој“, Савјет за развој подручја Колашина, Колашин, 2006. год.	Научна публикација - Библиографска публикација (Правилник о публиковању.. чл.28/2 и чл. 29/2)

<i>Кратак опис садржине:</i>		
На цјеловит и садржајан начин кандидат представља природне и друштвене карактеристике колашинског краја и пројектује стратешке правце одрживог, економског, социјалног, демографског, инфраструктурног, туристичког, културног и еколошког развоја на тржишним основама.		
Допринос кандидата у оквиру овог пројекта дат је кроз поглавље везано за представљање Националног парка „Биоградска гора“ (стр. 10-14).		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> <u>НЕ</u> <u>ДЈЕЛИМИЧНО</u>		

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
5.	Дарко Брајушковић „Експанзија градње, реална пријетња планини Бјеласици“, Часопис за научна, књижевна и друштвена питања „Токови“ бр. 2/2007, Беране, 2007, (стр. 83-86).	Научни рад у часопису националног значаја (Правилник о публиковању... чл.18 и чл. 46/3)

<i>Кратак опис садржине:</i>		
У овом раду третиран је простор планине Бјеласице, где је указано на њене		

природно-географске карактеристике, са специфичним рељефним, климатским, хидролошким, педолошким и биогеографским карактеристикама. Истиче се да су предности, вриједност и љепоту овог предјела људи препознали прије више од сто година. Године 1952. Биоградска гора је проглашена за Национални парк. Са бројним ресурсима којима располаже, планина Бјеласица представља генератор развоја туризма, али туризма који треба да се базира на одрживом развоју. Због тога је потребно спријечити појаве као што су непланско пробијање путева и непланско подизање објеката, потребно је спречити негативне појаве које пријете Бјеласици.

Предложене су активности које треба предузети у циљу превентивног дјеловања и неутралисања оваквих пријетњи: израда просторних планова, забранити сваку градњу, осим адаптација већ постојећих објеката.

Потребно је управљати овим простором кроз сарадњу од локалног до државног нивоа, тражити и инсистирати од свих надлежних органа општинских и државних инспекција и других служби да се максимално укључе у оквиру својих ингеренција и обавеза и превентивно дјелују, спријече и сачувају, односно онемогуће било какве радње које би ишли у правцу ове појаве.

<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i>	☒ ДА	☐ НЕ	☐ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
6.	Дарко Брајушковић „Обим и динамика туристичког промета и њихов утицај на заштиту простора Националног парка „Биоградска гора“”, Зборник реферата и резимеа реферата ЗАШТИТА ПРИРОДЕ У ХХI ВИЈЕКУ (књига бр. 3), са Научног скупа са међународним учешћем, Завод за заштиту природе Црне Горе Министарство одрживог развоја и туризма Црне Горе, Жабљак, 2011. (стр. 1041-1044).	Научни рад са Научног скупа са међународним учешћем (Правилник о мјерилима... чл.3/3 и Правилник о публиковању... чл. 21 и чл. 46/3)

Кратак опис садржине:

Аутор анализира обим и динамику туристичког промета и идентификује његове последице и утицај на биогеографске карактеристике геопросторија Националног парка. Такође, аутор износи адекватне мјере и конкретне приједлоге како на најбољи начин сачувати биљни и животињски свет истраживаног простора.

<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i>	☒ ДА	☐ НЕ	☐ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
7.	M. Brajušković, D. Brajušković, D. Miljanović and V. Spalević, INDICATORS OF THE REGIONAL DIFFERENCES IN THE AGEING POPULATION OF MONTENEGRO, 6thBENA	Научни рад са међународног научног скупа (Правилник о

	International Conference on "Environmental Engineering and Sustainable Development", organized by "1 December 1918" University of Alba Iuliaand Balkan Environmental Association (BENA), Alba Iulia, Romania, 25-27thMay, 2017. (Abstract submission, Brajuskovic et al)	мјерилима... чл.3/2 и Правилник о публиковању... чл. 18 и чл. 46/3)
Кратак опис садржине:		
У раду аутори запажају да је процес демографског старења захватио читав свијет, тако да овај тренд није мимоишao ни Црну Гору. Међутим, индикатори демографског старења су показали одређене регионалне разлике. У посматраном периоду (1971-2011) број становника Средишњег и Јужног региона је повећан, док је број становника Сјеверног региона смањен. Стопа природног прираштаја у Сјеверној регији је прешла са високе на негативну, у Средишњој и Јужној регији стопе су смањене са средњих на ниске. Пад природног прираштаја био је под директним утицајем смањења фертилитета, па се пад фертилитета и наслијеђена старосна структура јављају као главни модификатори старосних пирамида Црне Горе у посматраном периоду. Промјене у старосној структури свих регија одвијале су се у правцу демографског старења, тако да је удио младих у сваком попису био мањи него у претходном, док је учешће средовјечних и старих лица у укупном становништву регија било веће. Поменуте промјене у старосној структури утицале су на повећање просјечне и медијалне старости, као и проузроковале прелазак критичних вриједности коефицијента и индекса старости. На основу утврђених стадијума демографског старења, аутори указују да је у посматраном периоду процес демографског старења у Црној Гори интензивиран.		

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Да ли кандидат испуњава услове? ДА НЕ

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ/КОМЕНТОРА

Биографија ментора/коментора (до 1000 карактера):

Игор Зекановић је рођен 25.07.1972. године у Бањој Луци, где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је 1999. године на Природно-математичком факултету Универзитета у Бањој Луци. Магистрирао је 25.12.2004. на истом факултету. („Геополитички положај Републике Српске у савременим политичко-географским процесима у окружењу“). Докторску дисертацију одбранио је 23.10.2008. године („Етнодемографске основе политичко-географског положаја Републике Српске“). Од школске 2000/2001. радио је као асистент на предмету Политичка географија Студијског

програма за географију Природно-математичког факултета у Бањалуци. Од школске 2005/2006 радио је као виши асистент на предмету Политичка географија. Дана 23.03.2009. године изабран је у звање доцента за наставни предмет Политичка географија, а 16.07.2014. године изабран је у звање ванредног професора за наставне предмете Политичка географија 1 и Политичка географија 2.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	М. Стојановић, И. Зекановић: Туристичка привреда у политичком и еколошком вртлогу Републике Српске, Научно-стручни часопис из туризма "Туризам", број 4/2000, Институт за географију, Нови Сад, (стр.117-118).
2.	И. Зекановић: Крупа на Врбасу – туристичко-географски мотиви -, Гласник-Herald, свеска 10/2005, Географско друштво Републике Српске, Бања Лука, (стр. 107-120).
3.	Irena Medar-Tanjga, Neda Zivak, Igor Zekanovic, Tatjana Popov, Mitja Tanjga: The Drina Cross-Border Biosphere Reserve as an Instrument of Territorial Integration and Formation of a Unique System for Protecting Natural and Social Heritage, Recent Advances in Environmental Science, Energy, Environmental and Structural Engineering Series 7, Lemesos, Cyprus, March 21-23, 2013. (pp. 21-26).
4.	И. Зекановић: Утицај глобализације и савремених политичко-географских процеса у региону на геополитичке карактеристике Републике Српске, Зборник радова са научног скупа: „СРПСКИ ЕТНО-НАЦИОНАЛНИ ПРОСТОР – геопросторне детерминанте, геополитички, историјски, етнодемографски, културолошки, економски, социјално-географски, насеобински и регионално-географски процеси и проблеми развоја, вредновање и заштита природне средине и природних потенцијала“ (одржан у Бањој Луци од 23. до 24. маја 2013.), Географско друштво Републике Српске, Бања Лука, 2013. год, (стр. 59-65).
5.	И. Зекановић, М. Живковић: Значај природних ресурса у функцији вредновања политичко-географског положаја Републике Српске, Зборник радова са 4. српског конгреса географа са међународним учешћем (одржан од 07. до 09.10.2015. на Копаонику), Универзитет у Београду – Географски факултет, Београд, 2015. год, (стр. 237-241).
6.	И. Зекановић, Д. Ачић: Политичко-географске одреднице пограничног простора Републике Српске, Зборник радова са научне конференције поводом обиљежавања рада Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци (одржане од 16. до 17.09. 2016.), Универзитет у Бањој Луци – Природно-математички факултет, Бања Лука, 2017. (стр. 109-116.).
7.	Група аутора, Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2011-2020 година, Универзитет у Бањој Луци, Природно-математички факултет, (стр. 179)
8	Група аутора, Геопросторни потенцијали развоја Горњосанскo-пливског региона, Институт природних и математичких наука Бањалука, Бањалука, 2008. (стр.129)

Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

IV ОЦЈЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

Планина Бјеласица - географска проучавања у функцији одрживог развоја

Наслов тезе је подобан? ДА НЕ

IV.2 Предмет истраживања

Проблем и предмет истраживања су регионално-географске специфичности, друштвено-географске структуре и процеси у вези са физичко-географским backgroundom, културно-историјским, геополитичким и развојним процесима на простору планине Бјеласице у Црној Гори.

Планина Блекасица спада међу високе планине Црне Горе. У висинском погледу истраживани простор се издига од ријеке Лима (600 м.н.в.) до највећег врха Бјеласице - Црне главе (2139 м.н.в). Али ова планина није само геоморfolошки феномен. На њој се налази Биоградско језеро, једно од најљепших језера Црне Горе, окружено столјетним шумама које представљају јединствен екосистем. Планина је омеђена кањонима Таре и Лима, који се такође не могу пренебрегнути у овим истраживањима, пошто са планином чине јединствен физичко-географски склоп и екосистем. На ободу планине смјештени су мали, али туристички такође интересантни и живописни градови Колашин, Андријевица, Мојковац и Беране. Улога ових градова, као и сточарских насеља на планини, у културној историји Црне Горе била је значајна.

Полазећи од друштвено-географског критеријума, овим истраживањем ће бити обухваћено неколико историјско-географских и етно-племенских области. Пошто је Бјеласица национални парк, акценат је на туристичкој валоризацији природних и антропогених вриједности тога простора, као и на интеракцијама између туризма и одрживог развоја тог планинског комплекса.

Суштина предмета је у истраживањима веза и интеракција између супстратно различитих категорија датог простора - еколошких, економских и социјалних, које се међусобно преплићу и прожимају. Из наведеног се може закључити да је предмет дисертације планински и ободни долински комплекс планине Бјеласице, који је просторно шири од истоименог Националног парка.

Предмет истраживања је подобан? ДА НЕ

IV.3 Најновија истраживања познавања предмета дисертације на основу изабране литературе са списком литературе

Досадашња истраживања подручја планине Бјеласице, првенствено су географска, али и из области сродних наука: геологије, екологије, туризма и просторног планирања, посвећена углавном анализи компонентних садржаја. Од компонентних истраживања истичемо значај геолошких, еколошких, климатских, као и истраживања о могућностима развоја туризма планине Бјеласице.

1. Брајушковић Д., Трбић, Г., Биогеографски мотиви националног парка „Биоградска гора“

- у функцији развоја туризма, Гласник географског друштва Републике српске, бр. 8, Бања Лука 2003.
2. Ђукановић, Д., Клима Колашина и околине, Колашин, 2000.
 3. Кићовић, Д., вујановић, Д., Јакшић, П., Основе застите и унапређења животне средине, Универзитет у Приштини са сједиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2006.
 4. Пулевић, В., и Булић, З., Библиографија о флори и вегетацији Црне Горе, Подгорица, 2004.
 5. Пулевић, В. и Самардзић, Н., Фитоними и зооними у тоопонимији Црне Горе, Подгорица, 2003.
 6. Програм развоја планинског туризма у Црној Гори, Међународни институт за туризам, Јубљања, 2005.
 7. Програм развоја подручја општине Колашин, 2005.
 8. Национални парк „Биоградска гора“, основе програма уређења, Титоград, 1993.
 9. Документација и материјал, 1985-1995, Метеоролошка станица, Колашин.
 10. Програм заштите и развоја Националног парка „Биоградска гора“, 2005-2010, Подгорица, 2004.
 11. Стратешки план развоја општине Колашин 2012-2016 – предлог, Општина Колашин, Колашин, 2012.
 12. Информација о квалитативним и квантитативним ефектима љетње туристичке сезоне 2007. Године, Министарство туризма и одрживог развоја, Подгорица, 2007.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

НЕ

IV.4 Циљеви истраживања

Циљ ове дисертације је да се комплексно и методолошки научно засновано истраже разноврсни феномени планине Бјеласице, који својим карактеристикама данас чине ову планину регионално-географски особитом, културно-географски специфичном, туристички интересантном, економско-географски значајном у ширим геопросторним консталацијама.

Кандидат наводи да су регионално-географски процеси, туристичке функције и развојни проблеми планине Бјеласице и њеног ободног долинског појаса кључна научна питања дисертације на које треба одговорити примјеном одговарајуће географске методологије. Одговор на ова питања подразумијева јасне циљеве, али и јасне задатке истраживања, који се односе на утврђивање генеричких фактора развоја, на анализу развојних функција и њихових ефеката у простору, мјерено индикаторима развоја.

У том контексту кандидат одређује циљ истраживања предложене теме и развија тезу да научни допринос успостави одрживог регионалног развоја планинског простора Бјеласице, подразумијева социо-економску, друштвену и еколошку одрживост, као и да складан и одржив развој регије подразумијева међузависност човјека и природне средине, еколошког и хуманог развоја.

Због тога је главни циљ овога рада да се изнађе одговарајући модел развоја, који неће нарушавати постојећу равнотежу и способност саморегулације система и хомеостазе ритма функционисања.

Циљеви истраживања су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

У приступу теми, кандидат полази од премисе да су досадашња истраживања подручја планине Бјеласице и њезиног ободног појаса, првенствено географска, али и из области сродних наука: геологије, екологије, туризмологије и просторног планирања, била углавном фрагментарана, посвећена углавном анализама компонентних садржаја. Недостају комплексна природно-друштвена пручавања регионално-географског карактера и научне студије посвећене одрживом развоју истраживаног подручја.

- **Главна хипотеза** полази од саме суштине географских истраживања, а то је да инстраживани простор представља регионални природно-друштвени систем, који се састоји из низа подсистема и елемената живе и неживе природе, људског друштва и културе.

Регионална географска истраживања не могу се свести на истраживања поједињих елемената па на основу тога закључивати о целини, него се мора истраживати систем као целина, под претпоставком да систем има више својстава од простог збира елемената. У вези с тим, и модел управљања тим сложеним и осетљивим системом мора да буде такав, да валоризује или не нарушава еколошку, економску и социјалну компоненту развоја, јер само у складној равнотежи те три компоненте систем може да буде одржив и сачуван за будуће генерације.

Резултати истраживања треба да испуне научни и практични циљ, а то значи да се дође до квалитетне научне географске студије и изнађу модели организације и управљања простором који ће бити примјењиви у различитим областима друштвене праксе, прије свега у планирању и управљању истраживаним простором.

Основни задатак истраживања везан је за комплексну географску анализу природних и друштвених компоненти и њихов утицај на одрживи развој посматраног геопростора као географске регије. Из тога произистиче читав низ других задатака, које треба решити, у вези са политиком управљања природним ресурсима и геопотенцијалима, заштитом природног и културног наслеђа, туристичком валоризацијом геопотенцијала, одрживим развојем, просторном организацијом и уређењем друштвено-географских система.

Помоћне хипотезе:

- Планина Бјеласица је геолошко-морфолошки, вегетационски, хидролошки, еоклиматски специфична и разликује се од осталих планина које је окружују. Постоји висинска микроклиматска и биogeографска појасност, која утиче на просторно-функционалну и антропогеографску зоналност;
- Планина Бјеласица је регионално-географска целина специфичних природних и друштвених ресурса, који представљају фактор одрживог развоја привреде са посебним акцентом на развој пољопривреде и екотуризма;
- Планина Бјеласица је регионално-географска целина, која због посебности географског положаја, историјско-географских и савремених услова развоја, има низ компаративних предности у односу на остале регионално-географске целине у Црној Гори. Просторно-насеобински оквир и функционалне границе истраживаног геопростора, биле су изложене честим историјско-географским, политичко-географским и економским промјенама;
- Процеси транзиције друштвеног система настали након распада бивше државе СФР Југославије, процеси глобализације па у одређеној мјери формирања европских регионализама, одражавају се на укупан развој ове регије и њену развојну перспективу;

Хипотезе истраживања су јасно дефинисане?

ДА

НЕ

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

Очекује се да ће резултат истраживања бити оригинална и квалитетна научна географска студија која ће имати своју теоријску и практичну вриједност. Очекује се да ће кандидат научним методама истражити узајамне везе и односе, условљености и међувезе природних и антропогених елемената у територијалном систему планине Ђеласице и околног појаса, и да ће на основу тих истраживања утврдити генеричке факторе, ограничења, могућности, развојне проблеме и могућа рјешења.

Пошто се ради о сложеној теми, очекује се да ће кандидат применити различите научне методе и технике рада, како би освијетлио проблем интердисциплинарно и тако идентификовала приоритете, одредио правце и инструменте за имплементацију одређених рјешења. Модел развој треба да повеже у један систем туристичку привреду и друге привредне дјелатности, природне потенцијале и културно-географске вриједности простора. Осим тога, планина Ђеласица треба да буде истражена са унутрашњег аспекта, као сложен геопросторни систем, и са спољашњег аспекта - у узајамним везама и интеракцијама са чиниоцима ближе и даље околине, који се испољавају преко инфраструктурних система, мреже насеља и урбаних центара у непосредном окружењу.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос? **ДА** **НЕ**

IV.7 План рада и временска динамика

Генерална структура докторске дисертације :

- ❖ Предговор
- ❖ Уводна разматрања
- ❖ Теоријско-методолошки оквир
 - Дефинисање предмета и циља истраживања
 - Преглед основних резултата досадашњих научних истраживања
 - Образложење предложене методологије
 - Основне хипотезе и очекивани резултати
 - Теоријско-методолошки приступ
- ❖ Природна средина као чинилац ревитализације и развоја планине Ђеласице
 - Геолошка грађа
 - Минерални ресурси
 - Рельеф
 - Клима
 - Воде
 - Флора и фауна
 - Еколошки потенцијали и ризици
 - ❖ Утицај историјско-географског положаја на развој Ђеласице.
 - ❖ Друштвено-географски процеси и проблеми развоја Ђеласице.
 - Савремени регионално-географски положај.
 - Карактеристике становништва (кретање броја становника, домаћинстава, етничка и витална обиљежја)
 - Историјски развој насеља.

- Привремена насеља- катуни.
- Карактеристике савременог развоја насеља.
- Културно наслеђе.
- ❖ Савремени економско-географски положај.
- Неки аспекти и проблеми развоја привреде
- Привредно-географске карактеристике и проблеми развоја.
- Обим, структура и размјештај туристичких капацитета и обликовање туристичког производа.
- Шумско богатство- значајан привредни ресурс.
- Сточарство и земљорадња.
- Пројекција привредног кретања у функцији одрживог развоја.
- ❖ Модели развоја
- Развој инфраструктуре и супраструктуре.
- Одрживи развој привреде, с посебним освртом на производњу здраве хране.
- Одрживи развој екотуризма.
- Улога транзитног туризма у одрживом развоју.
- ❖ Закључак
- ❖ Литература и извори.

План рада и временска динамика израде дисертације су распоређени у пет фаза, које би изгледале на следећи начин:

(Прва фаза):

Прикупљање и изучавање адекватне литературе и релевантних писаних извора, фотографисање и снимање истраживаног подручја.
(2017. година, око 100 дана);

(Друга фаза):

Обзиром да кандидат ради (Национални парк „Биоградска гора“) и живи (Колашин) у истраживаном геопростору, потребно му је мање времена за још детаљнија теренска истраживања:

1. прикупљање геопросторних података ГПС и даљинском детекцијом, што подразумијева интерпретацију сателитских снимака и ортофото снимака,
2. узорковање воде и земљишта,
3. узорковање специфичних врста вегетације које обитавају на истраживаном геопростору.

(2017/18 година, истраживање би захтијевало око 100 дана);

(Трећа фаза):

Систематизација, анализирање и интерпретација добијених података и узорака.
Лабораторијски рад у:

1. Заводу за Хидрометеорологију Црне Горе (Подгорица),
2. Центар за екотоксиколошка испитивања Црне Горе (Подгорица),
3. Биотехнички институт Црне Горе (Подгорица),
4. Институт за јавно здравље Црне Горе (Подгорица),
5. МОНСТАТ, Завод за статистику Црне Горе (Подгорица),
6. ГИС лабораторија Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци.

(2018. година, ова фаза би захтијевала 90 дана);

(Четврта фаза)

Изучавање демографских карактеристика (природно кретање становништва, старосне и економска структура становништва, затим, карактеристике инфра и супраструктуре. Анализа и изучавање привредно-географских карактеристика и пројекција економско-географских и регионалногеографских процеса у функцији одрживог развоја специфичних привредних дјелатности (са посебним акцентом на одрживи развој пољопривреде и туризма).

(2018. година. Ова фаза би захтијевала око 90 дана)

(Пета фаза):

- Кабинетски рад, изучавање литературе и писаних извора, писање завршног рада и презентација резултата истраживања у докторској дисертацији.

(2018/19, ова фаза би захтијевала око 365 дана)

Временска динамика докторске дисертације би износила око 2,5 године.

План рада и временска динамика су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.8 Метод и узорак истраживања

Детерминација природно-географских, друштвено-географских и регионално-географских проблема у развоју планине Бјеласице као сложеног просторног система, дефинисана је низом физичко-географских, културно-географских, антропогеографских, инфраструктурних, демографских, економских и сличних процеса, као посљедица транзиције система. Због тога географска природно-друштвена проучавања подразумијевају изузетно комплексну методологију, која ће дати одговор на постављене задатке.

Кандидат методологију истраживања заснива на праћењу развојних функција, процеса и развојних проблема, сходно научно прихваћеним индикаторима појединачног и општег регионалног развоја. У том контексту кандидат одређује и методе истраживања које операционализује како у оквиру стандардизованих метода анализе и синтезе, индукције и дедукције, тако и на основу метода иманентних географским истраживањима: историјско-географским, компаративним, статистичким, демографским, математичким, картографским и графичким. Сложеност истраживања захтева теренску и кабинетску технику рада, уз употребу одговарајуће опреме.

Сложеност теме захтева од кандидата добро познавање модерних научних метода и истраживачких поступака базираних на релевантној документацији, како би могао да се издигне изнад обичног метода дескрипције, систематизације и укрштања разноврсних података који су оптерећивали класичну географију, и методама модерне науке дубље проникне у свијет непознатог.

Дакле, методом непосредних теренских опсервација, те на бази мониторинга, мјерења, анкета и лабораторијских испитивања, аутор ће доћи до релевантних података и чињеница неопходних за научну синтезу. Поред општих истраживања која покривају читав терен планине Бјеласице, кандидат ће се концентрисати на три узорка у оквиру темом предвиђеног простора истраживања, и то:

1. Биоградско језеро са најближом околином, као централни дио проучаваног подручја;
2. Катун Шишак, као специфична тачка са аспекта будућег коришћења, која се налази

у средишњој зони проучаваног простора и;
3. Шири простор катуна Врањак, будућег ски центра, који се налази на периферији простора обухваћеног темом докторске дисертације.

Сврха истраживања је употребљавање дефицита регионално-географских сазнања, која се тичу истраживаног простора. Ово истраживање ће понудити одговор и омогућити практичну примјену у областима друштвеног, економског и еколошког сектора али и научне праксе, првенствено у области комплексних географских истраживања, планирања простора и заштити и унапређењу животне средине.

Метод и узорак су одговарајући? ДА НЕ

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

1. Подгорица, Лабораторија Завода за Хидрометеорологију и сеизмологију Црне Горе,
2. Подгорица, Центар за екотоксиколошка испитивања Црне Горе,
3. Подгорица, Биотехнички институт Црне Горе,
4. Подгорица, Институт за јавно здравље Црне Горе,
5. Бања Лука, ГИС лабораторија Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци.

Од опреме за експериментални рад, користило би се следеће: оловка, папир, бусола, топографске карте, ГПС, фотоапарат, чамац, Секијев котур, термостати за мјерење температуре воде и земљишта, сонар за морфологију дна језера, ласерски даљиномјер, опрема за узорковање,...

Услови за експериментали рад су одговарајући? ДА НЕ

IV.10 Методе обраде података

Постављени циљ истраживања кандидат планира реализовати комплексном истраживачком методологијом, методама и техникама истраживања. На основу историјског, морфолошког, функционалног, структурно-функционалног и дијалектичког методолошког приступа, кандидат ће истраживања засновати на комплексним географским проучавањима, утврђивању и праћењу развојних функција, развојних процеса и развојних проблема.

Методе које ће се примјењивати у току истраживања су опште и посебне. У опште се убрајају анализа и синтеза, индукција и дедукција, а у посебне, оне иманентне географским истраживањима: историјско-географске, компаративне, али и методе обраде података: статистичка, картографска, математичка, графичка, ГИС анализа.

Специфичност истраживачког проблема подразумијева теренску, кабинетску и лабораторијску технику рада и обраде података.

Предложене методе су одговарајући? ДА НЕ

В ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	<u>ДА</u>	<u>НЕ</u>
Тема је подобна	<u>ДА</u>	<u>НЕ</u>

Образложење (до 500 карактера):

Комисија сматра и констатује да мр Дарко Брајушковић испуњава све законске одредбе, формалне и суштинске услове, да му се одобри рад на докторској дисертацији из географских наука и предложена тема под насловом „**Планина Бјеласица - географска проучавања у функцији одрживог развоја**“.

Комисија предложену тему оцењује као конзистентну и актуелну научно-истраживачку целину од фундаменталног и апликативног значаја, те предлаже Наставно-научном вијећу Природно-математичког факултета у Бањој Луци да прихвати предложену тему и да приједлог прослиједи Универзитету на коначно усвајање.

Датум: 29. 05. 2017.

1.

Др Мирко Грчић, редовни професор,
Географски факултет Универзитета у
Београду, ужа научна област: Друштвена
Географија, Предсједник комисије;

2.

Др Игор Зекановић, ванредни професор,
Природно-математички факултет
Универзитета у Бањој Луци, ужа научна
област: Регионална географија, Члан 1;

3.

Др Миленко Живковић, ванредни професор,
Природно-математички факултет
Универзитета у Бањој Луци, ужа научна
област: Регионална географија, Члан 2